

Diplomová práce

Jméno a příjmení (student/ka): Radim Cigánek

Oponent: PhDr. Jan Stříbrný

Posudek oponenta:

Ve své diplomové práci „Legalizace umělých potratů v Československu v roce 1957“ zpracoval Radim Cigánek toto závažné téma v širších souvislostech historických a teritoriálních a současně s přesahem k dalším oborům. V úvodních dvou kapitolách totiž pojednal problematiku umělého potratu jednak z hlediska morální teologie a kanonického práva, jednak popsal vývoj její zákonné úpravy v českých zemích ve 20. století.

V historické části nejprve připomněl snahy o legalizaci interrupcí v Československu ve dvacátých letech minulého století a poté se zabýval vývojem v sovětském Rusku, kde byly umělé potraty legalizovány v letech 1920-1936 a znovu od roku 1955. Pokračoval stručným přehledem o řešení dané problematiky v dalších státech sovětského bloku. Vzhledem k bohatším pramenným zdrojům se soustředil především na bývalou NDR; velmi zajímavá je přitom pasáž o vyhraněné kritické reakci křesťanských církví jak vůči první legalizaci v roce 1965, tak zejména k úplné liberalizaci v roce 1972.

Jádrem textu je popsání a zhodnocení cesty k přijetí zákona o „umělém přerušení těhotenství“ v Československu v letech 1956-1957. Autor se nejprve zabývá předcházejícími diskusemi, které v kontextu nepříznivého populačního vývoje v polovině padesátých let probíhaly ve Státní populační komisi i na úrovni vlády a stranických orgánů. Podrobně se pak věnuje přípravné fázi zákona a průběhu jeho projednávání a schvalování v Národním shromáždění (říjen až prosinec 1957).

Práce dosvědčuje Cigánkovu odbornou erudici a autorské zkušenosti, jak svou logickou strukturou, tak svým důkladným zpracováním. Je velmi podnětná rovněž metodologicky, kdy autor plně prokázal schopnost pracovat s rozsáhlou odbornou literaturou a prameny různé provenience. Je třeba to ocenit zvláště proto, že neměl k dispozici archivní fondy pro tento zákon klíčových ministerstev zdravotnictví a spravedlnosti, které jsou dosud nezpracované a běžným badatelům nepřístupné.

S profesionalitou využil i sociologická data (demografické údaje, potratové odhady), včetně dobového výzkumu o postoji žen k rodičovství (mj. k antikoncepci a potratům). Práci

doplňují i vhodně zvolené přílohy, zejména svébytný postoj (votum separatum) předsedy Státní populační komise dr. F. Fejfara.

Faktografické připomínky:

- s. 15 – k uzavření vysokých škol došlo 17. 11. 1939 – nikoliv 1941
- s. 59 – transkripce ruských názvů do latinky:
Narodnyj komissariat zdravoochraněnija
Narodnyj komissariat justiciji
- s. 60 – Centralnyj ispolnitelnyj komitět - Ústřední výkonný výbor
Sověť narodnych komissarov
- s. 66 – Nicolae Ceaușescu
- s. 73 – Válečné ztráty Československa se obvykle udávají číslem 360 000 (z toho asi 245 000 obětí holocaustu) – uváděných 130 000 (z toho téměř 80 000 Židů) – snad české ztráty?
- s. 109 (2x) – projednávání návrhu zákona ve výborech NS v roce 1957 – nikoliv 1956
- s. 117 (4x) – kolaborantské kněžské hnutí v 50. letech se nazývalo Centrální mírový výbor katolického duchovenstva, event. mírové výbory kat. duch. na úrovni diecézí; MHKD jako organizace oficiálně vzniklo až v roce 1966

Zbytečnou vadou na kráse je celá řada chyb v seznamu zkratk na s. 124-125:

AAC – Acta Apostolicae Sedis

ACAP – Acta curiae archiepiscopalis pragensis

CDU-Ost – Christlich-Demokratische Union

CSsR – Congregatio Sanctissimi Redemptoris (Kongregace Nejsvětějšího vykupitele)

DS – Denzinger (též s. 9 a 126)

NEP – Novaja ekonomičeskaja politika (viz též s. 57)

OP – Ordo fratrum praedicatorum

SED – česky Jednotná socialistická strana Německa

SS – Socialistické sjednocení (viz s. 48) – nikoliv souručenství

UdSSR – Union der Sozialistischen Sowietrepubliken

Připomínky k jazykové stránce:

Občasná gramatická a korektorská přehlédnutí (záměna písmen, přesmyčky písmen, chybějící/přebývajících písmena) jsou vyznačena v originálu práce.

Diplomovou práci, která je výjimečná svým zaměřením na oblast sociálních dějin, považuji za velmi přínosnou. Poskytuje totiž nejen přehledné seznámení s touto závažnou tematikou, ale i precizní a diferencované zhodnocení všech jejích složitých souvislostí, které vybízejí k dalšímu systematickému bádání.

Diplomovou práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 27. 5. 2010

.....
podpis oponenta